

Voorstel aan het algemeen bestuur

datum WBO&WZW 5 november 2025
openbaar Ja
agendapunt 3.2
steller/cluster Ed Smolenaers / Advies en control-Control
portefeuille(s) Marc Breugelmans
bijlage(n) 1. Programmabegroting 2026
zaaknr. 2024-Z10560
documentnr. WLDOC-220622665-36032

Onderwerp

Programmabegroting 2026

Voorstel

Overeenkomstig het op pagina 158 van de voorliggende begroting opgenomen conceptbesluit:

1. de Programmabegroting 2026 vaststellen;
2. Het belastingvolume 2026 voor grondslag voor belastingheffing vaststellen op:
 - a. € 129.104.800 voor de watersysteemheffing;
 - b. € 158.505.700 voor de zuiveringsheffing
3. een sluitende Begroting 2026 presenteren en daarvoor het resultaat (€ 2.400.000 voordelig) als volgt bestemmen:
 - a. € 2.400.000 toevoegen aan de 'egalisatiereserve zuiveringsheffing'.
4. Om de algemene reserve (weerstandvermogen) op het gewenste streefniveau te brengen:
 - a. Een bedrag van € 3.150.000 overhevelen van de 'egalisatiereserve watersysteemheffing' naar de 'algemene reserve watersysteembeheer'
 - b. Een bedrag van € 2.005.000 overhevelen van de 'egalisatiereserve zuiveringsheffing' naar de 'algemene reserve zuiveringsbeheer'
5. Kennisnemen van de voorlopige belastingtarieven. De definitieve belastingtarieven worden in de vergadering van het algemeen bestuur op 26 november 2025 vastgesteld op basis afzonderlijke belastingverordeningen.

Toelichting

Voor u ligt de programmabegroting 2026. Met deze begroting presenteren we de eerste volledig geïntegreerde begroting van Waterschap Limburg sinds de samenvoeging van WL en WBL per 1 januari 2025. Dit markeert een nieuwe fase. Niet langer twee organisaties naast elkaar, maar één geheel dat samenhangend en toekomstgericht werkt aan de opgaven voor Limburg.

De uitwerking van deze begroting startte met de kadernota 2026. De bestuurlijke keuzes die in de vastgestelde kadernota zijn gemaakt, zijn onverkort verwerkt. Inmiddels zijn de destijds nog lopende analyses naar mogelijkheden voor kostenreductie afgerond. Deze hebben geleid tot een neerwaartse bijstelling van de kosten.

Waar in de kadernota werd uitgegaan van een belastingvolumeontwikkeling van 16,0%, laat de geactualiseerde berekening nu een belastingvolumeontwikkeling zien van 12,7%.

Dekkingsscenario's

Op basis van deze uitkomst zijn drie scenario's opgesteld die richting geven aan de wijze waarop in de dekking van het belastingvolume kan worden voorzien. De scenario's geven inzicht in de gevolgen van verschillende aannames en keuzes voor de ontwikkeling van het belastingvolume.

In onderstaande tabel zijn de drie scenario's (A, B en C) samengevat. Aansluitend wordt per scenario een nadere toelichting gegeven.

Financieel: Kadernota 2026 vs scenario's A, B en C	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Kadernota	16,0%	2,9%	4,2%	5,9%	5,3%	n.b.
Scenario A: <i>feitelijke doorrekening</i>	12,70%	2,50%	4,80%	6,30%	4,90%	3,90%
Scenario B: <i>probabilistisch ramen</i>	11,00%	5,50%	4,70%	6,20%	4,80%	3,90%
Scenario C: <i>probabilistisch ramen + aanhouden energievoordeel</i>	11,9%	4,0%	4,8%	6,3%	4,9%	3,9%

- Scenario A – *feitelijke doorrekening***

Scenario A is een directe doorrekening van de actuele cijfers, inclusief alle effecten uit de kadernota. Alle uitgaven en ramingen zijn onverkort in de begroting opgenomen, zonder aanpassing voor uitvoeringscapaciteit of mogelijke onderuitputting.

Belangrijke bijstellingen betreffen een kritische herrekening van de personeelsbudgetten, op basis van een quickscan door een extern adviesbureau. Deze analyse liet zien dat de loonkosten structureel lager liggen dan eerder geraamd. Daarnaast zijn de kapitaallasten geactualiseerd en zijn, op basis van de meest recente inzichten, de ramingen voor kwijtschelding en oninbaarheid naar beneden bijgesteld. Tot slot zijn de energiekosten herijkt op basis van contractuele afspraken; bovenop de in de kadernota reeds voorziene besparing van €2,8 miljoen wordt aanvullend nog een bedrag van € 2,4 miljoen bijgesteld.

Dit scenario geeft daarmee een volledig beeld van de financiële consequenties en opgaven zoals deze zich nu aftekenen. Het resulteert dit in een belastingvolumestijging van 12,7, tegenover 16,0% in de kadernota.

- Scenario B – *doorrekening met probabilistische ramingen***

Scenario B bouwt voort op scenario A maar rekent met probabilistische ramingen voor posten die nog niet volledig zijn uitgewerkt, zoals ontwikkelopgaven, continuïteitsversterking en stelposten. Daarbij is aangenomen dat in het eerste uitvoeringsjaar circa 60% van incidentele budgetten en 80% van structurele budgetten daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Dit sluit aan bij ervaringscijfers en uitvoeringscapaciteit en voorkomt dat middelen worden begroot die in de praktijk niet volledig besteed worden.

Deze aanpak leidt tot een realistischer inschatting van lasten en baten. Kanttekening is dat, indien de realisatie zich voordoet zoals geraamd, alsnog een aanvullende claim op middelen kan ontstaan. In dat geval zou een beroep op de egalisereserves voor zowel watersysteem als zuivering nodig zijn. Op basis van praktijkervaring - waarbij realisatie doorgaans achterblijft bij de raming – wordt dit risico echter beperkt geacht.

Dit scenario resulteert in een belastingvolumestijging van 11%.

- **Scenario C – probabilistische ramingen met aanhouden energievoordeel**

Scenario C sluit aan bij scenario B, maar bevat één aanvullende keuze. Het extra voordeel van € 2,4 miljoen uit lagere energielasten bij de zuivering wordt niet direct ingezet om het belastingvolume te verlagen, maar toegevoegd aan de egalisereserve zuivering.

In de kadernota is voor de assetbase waterketen gekozen om eerst concreet plannen uit te werken en voorlopig in te zetten op de lage variant, met beperkte investeringen in onderhoud en vervanging. Dit vergroot de risico's voor de bedrijfszekerheid en kan leiden tot oplopende beheer- en onderhoudskosten. Ook is duidelijk dat de verdere uitwerking van strategische ontwikkelingen binnen de zuiveringstaak zal leiden tot structurele kostenstijgingen waarvan de omvang nu nog onbekend is. Tegen deze achtergrond wordt het voordeel in 2026 niet vrijgegeven, maar gereserveerd om toekomstige kostenstijging op te kunnen vangen.

Concreet betekent dit dat het voordeel in 2026 wordt toegevoegd aan de egalisereserve zuivering. Vanaf 2027 wordt dit voordeel, vooruitlopend op de verdere uitwerking van de assetbase waterketen, via een stelpost opgenomen in de begroting.

Dit scenario resulteert in een belastingvolumestijging van 11,9%.

Voorkeursscenario

Op basis van de afweging van de diverse scenario's wordt voorgesteld in te stemmen met Scenario C als dekkingsplan voor de begroting 2026. Dit scenario combineert de actualiteit van Scenario A met het realisme van Scenario B en voegt daar extra financiële robuustheid aan toe door het energiekostenvoordeel niet direct vrij te geven. Daarmee wordt voorkomen dat er ongewenste schommelingen in de tarieven ontstaan en wordt ruimte gecreëerd om toekomstige kostenstijgingen op te vangen. Dit is met name van belang gezien de risico's binnen de waterketen en de onzekerheden rond de verdere uitwerking van strategische opgaven.

Met dit scenario geven wij tevens invulling aan de motie bij de kadernota 2026 om te komen tot een realistische en betaalbare begroting met een beperktere stijging van het belastingvolume. Het voorkeursscenario is in de voorliggende begroting volledig uitgewerkt en vormt daarmee de basis voor de financiële kaders van 2026.

Het totale belastingvolume 2026 stijgt hiermee ten opzichte van 2025 met 11,9%. Naar taak is de opbrengstontwikkeling 19,8% bij de watersysteemheffing en 6,3% bij de zuiveringsheffing.

Voor de verdere opbouw en onderbouwing van de waterschapsbelastingen, inclusief de toelichting op de voorlopige tarieven 2026, wordt verwezen naar hoofdstuk 4 *Raming van de belastingopbrengsten* van de begroting.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Uit de meest recente risico-inventarisatie blijkt dat het huidige weerstandsvermogen van € 9,4 miljoen per 1 januari 2026 onvoldoende is. Het benodigde weerstandsvermogen bedraagt € 14,5 miljoen, waardoor de ratio (beschikbaar versus benodigd vermogen) uitkomt op 0,65, wat onder de door WL gehanteerde norm van 1,0 ligt. Deze stijging in het benodigde weerstandsvermogen wordt vooral veroorzaakt door nieuwe en zwaardere risico's, waaronder HWBP-programmarisico's, netcongestie en de mogelijke afschaffing van de vrijstelling voor slibverbranding.

Om de norm te halen – en het weerstandsvermogen op peil te brengen – wordt € 5,155 miljoen overgeheveld vanuit de egalisatiereserves (watersysteem € 3,150 miljoen en zuivering € 2,005 miljoen) naar de algemene reserves. Hiermee komt het weerstandsvermogen weer op het gewenste niveau (ratio 1,0). Deze aanvulling is in de begroting verwerkt en heeft geen invloed op de ontwikkeling van het belastingvolume.

Een uitgebreide toelichting op de risico-inventarisatie en het weerstandsvermogen is opgenomen in de paragraaf *Uiteenzetting van de financiële positie* van de begroting 2026.

Samen in beweging voor een toekomstbestendig Limburg

Deze begroting maakt onderdeel uit van een bredere beweging, gericht op schoon en gezond water, bescherming tegen water en een eerlijke verdeling van water. Daarbij kijken we nadrukkelijk verder dan vandaag: onze keuzes zijn verankerd in de koers *Leven met water* en vormen de basis voor het nieuwe Waterbeheerprogramma 2028-2033. Zo bouwen we stap voor stap aan een toekomstbestendig Limburg.

De hierin toegelichte keuzes en afwegingen zijn verwerkt in de programmabegroting 2026 en vertaald naar formele besluitpunten. Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld de voorliggende programmabegroting 2026 vast te stellen en in te stemmen met de bijbehorende besluiten.

Het dagelijks bestuur,

de secretaris-directeur,

ir. E.J.M. Keulers MMO

de dijkgraaf,

S.M.M. Borgers